

Förordningsmotiv

Förordning om ändring i förordningen (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta

Fm 2021:1

Utfärdad den 8 januari 2021

Regeringen föreskriver¹ att 11 b och 11 c §§ förordningen (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta² ska ha följande lydelse.

11 b §³ Utöver vad som följer av 11 a § får en huvudman som håller en skolenhet öppen tillämpa 5, 7, 9 och 10 §§ på utbildning i gymnasieskolan och 3, 4, 7, 9 och 10 §§ på utbildning i grundskolans högstadium, om det behövs för att huvudmannen ska kunna anpassa utbildningens utformning, omfattning eller förläggning för att lärare och elever ska kunna följa föreskrifter, allmänna råd eller rekommendationer från Folkhälsomyndigheten som avser sjukdomen covid-19 och som rör kollektivtrafiken och andra allmänna färdmedel.

11 c §⁴ Utöver vad som följer av 11 a och 11 b §§ får en huvudman som håller en skolenhet öppen tillämpa 5, 7, 9 och 10 §§ på utbildning i gymnasieskolan och 3, 4, 7, 9 och 10 §§ på utbildning i grundskolans högstadium, om antalet elever som är samtidigt närvarande i skolenhetens lokaler behöver begränsas för att huvudmannen ska kunna följa föreskrifter, allmänna råd eller rekommendationer från Folkhälsomyndigheten som avser sjukdomen covid-19.

Denna förordning träder i kraft den 11 januari 2021.

På regeringens vägnar

MATILDA ERNKRANS

Eva Lenberg
(Utbildningsdepartementet)

¹ Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 8 januari 2021 (regeringens förordningsmotiv 2021:1).

² Senaste lydelse av förordningens rubrik 2020:188.

³ Senaste lydelse 2020:732.

⁴ Senaste lydelse 2020:957.

11 b § Utöver vad som följer av 11 a § får en huvudman som håller en *skolenhet* öppen tillämpa 5, 7, 9 och 10 §§ *på utbildning i gymnasieskolan och 3, 4, 7, 9 och 10 §§ på utbildning i grundskolans högstadium*, om det behövs för att huvudmannen ska kunna anpassa utbildningens utformning, omfattning eller förläggning för att lärare och elever ska kunna följa föreskrifter, allmänna råd eller rekommendationer från Folkhälsomyndigheten som avser sjukdomen covid-19 och som rör kollektivtrafiken och andra allmänna färdmedel.

Paragrafen innebär att en huvudman för en gymnasieskola som håller en skolenhet öppen även under vissa andra förutsättningar än som anges i 11 a § kan omfattas av de möjligheter till undantag som finns i 5, 7, 9 och 10 §§ från bestämmelser i de ordinarie skolförfattningarna för att tillförsäkra elever den utbildning de har rätt till enligt skolförfattningarna. Med att en skolenhet är öppen avses att skollokaler är öppna för eleverna.

Paragrafen ändras så att de möjligheter till undantag från de ordinarie skolförfattningarna som regleras i paragrafen inte bara gäller utbildning i gymnasieskolan, utan att det även kan göras vissa undantag från de ordinarie skolförfattningarna vid utbildning i grundskolans högstadium. Det är fråga om en möjlighet för huvudmännen, inte en skyldighet. Med högstadiet avses årskurs 7–9 (10 kap. 3 § första stycket skollagen [2010:800]).

Bestämmelsen ger under vissa förutsättningar en huvudman möjlighet att göra begränsade undantag från skollagen för att t.ex. kombinera närundervisning, dvs. undervisning på plats i skolan, med fjärr- eller distansundervisning. Enligt skollagen är huvudregeln närundervisning. Det är också denna undervisningsform som lämpar sig bäst för elever i allmänhet.

En förutsättning för att en huvudman ska kunna använda sig av undantagsbestämmelserna är att det behövs för att huvudmannen ska kunna anpassa utbildningens utformning, omfattning eller förläggning för att lärare och elever ska kunna följa föreskrifter, allmänna råd eller rekommendationer från Folkhälsomyndigheten som avser sjukdomen covid-19 och som rör kollektivtrafiken och andra allmänna färdmedel. Sådana föreskrifter och allmänna råd innebär t.ex. för närvarande att var och en bör hålla avstånd till varandra och resa på ett sätt som minimerar risken för smitta. Av kriteriet ”om det behövs” följer att huvudmannen först ska ha vidtagit åtgärder inom ramen för det ordinarie regelverket som att t.ex. ha anpassat schemaläggningen innan undantag från de ordinarie skolförfattningarna kan göras.

Om en grundskola som anpassat sitt schema har många elever i högstadiet som ändå måste resa med kollektivtrafiken i rusningstid för att kunna närvara i skolan enligt sitt schema, får skolan t.ex. kombinera närundervisning med fjärr- eller distansundervisning för eleverna på högstadiet på ett sådant sätt att belastningen på kollektivtrafiken minskar. Det kan vara fråga om att det kan antas att det kommer att uppstå stor trängsel i de allmänna kommunikationerna i storstäder, exempelvis i tunnelbana eller spårvagnar, om många elever i högstadiet ska ta sig till skolan samtidigt i rusningstrafik. Det kan också handla om att det kan antas att det kommer att uppstå trängsel i kollektivtrafiken om det är fråga om bussar i glesbygd med mycket låg turtäthet. Eleverna kan bidra till att det uppstår trängsel som medför risk för smittspridning. En anpassning måste således göras till de lokala förhållandena. Undervisningen kan t.ex. utformas så att fjärr- eller distansundervisning ges under rusningstrafik och närundervisning övrig tid.

När det gäller fjärr- eller distansundervisning bör huvudmannen överväga om det är lämpligt att bedriva sådan undervisning med hänsyn till elevernas ålder, mognad, olika förutsättningar och behov. Huvudmannen behöver t.ex.

beakta att vissa elever behöver vara närvarande i lokalerna för att kunna genomföra vissa praktiska moment eller för att genomgå prov eller på annat sätt visa sina kunskaper i slutet av sin utbildning i högstadiet, eftersom de betyg som ska ges har betydelse för fortsatt utbildning. Fjärr- eller distansundervisning kan även vara olämplig för elever som har behov av särskilt stöd i utbildningen som endast kan ges i lokalerna, elever som av fysiska, psykiska eller andra skäl är i behov av att delta i utbildningen i lokalerna eller elever i en socialt utsatt situation och vissa nyanlända elever.

Vid val av undervisningsform ska det också beaktas att eleverna i grundskolan utan kostnad ska ha tillgång till lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning (se t.ex. 10 kap. 10 § skollagen). Det har vidare i förordningen inte gjorts något undantag från skyldigheten att erbjuda näringsriktiga skolmåltider enligt 10 kap. 10 § skollagen. Denna skyldighet gäller således även i förhållande till elever som ges fjärr- eller distansundervisning (jfr prop. 2019/20:127 s. 129). Om elever ges fjärr- eller distansundervisning vid sådana tidpunkter att de vissa dagar inte är i skolan runt lunchtid kan huvudmannen t.ex. erbjuda frysta måltider till elever som vill ha skolmåltider även sådana dagar, så att de kan ta med sig måltiderna från skolan de dagar de har närundervisning inför kommande dagar med fjärr- eller distansundervisning.

Denna paragraf, 11 b §, innebär tillsammans med 2, 11 a och 11 c §§ att 3–5, 7, 9, och 10 §§ kan tillämpas i följande fall:

a) om en huvudman har hållit eller håller en skolenhet stängd under de förutsättningar som anges i 2 § första stycket 1–4,

b) om en huvudman har hållit eller håller en skolenhet delvis stängd under de förutsättningar som anges i 2 § första stycket 1, 2 eller 4,

c) under sådana förutsättningar som anges i 11 a §, denna paragraf eller 11 c § om en huvudman håller en skolenhet öppen.

Bestämmelserna i 11 b § är, i likhet med bestämmelserna i 11 a och 11 c §§, tillämpliga på öppna skolenheter oavsett om huvudmannen tidigare har hållit dem stängda helt eller delvis eller om huvudmannen har hållit dem öppna hela tiden.

Det finns inte någon möjlighet att tillämpa 3–5, 7, 9 och 10 §§ under några andra förutsättningar.

11 c § Utöver vad som följer av 11 a och 11 b §§ får en huvudman som håller en skolenhet öppen tillämpa 5, 7, 9 och 10 §§ på utbildning i gymnasieskolan och 3, 4, 7, 9 och 10 §§ på utbildning i grundskolans högstadium, om antalet elever som är samtidigt närvarande i skolenhetens lokaler behöver begränsas för att huvudmannen ska kunna följa föreskrifter, allmänna råd eller rekommendationer från Folkhälsomyndigheten som avser sjukdomen covid-19.

Paragrafen innehåller en bestämmelse som innebär att en huvudman för en gymnasieskola, som håller denna skolenhet öppen, även under vissa andra förutsättningar än som anges i 11 a eller 11 b § kan omfattas av de möjligheter till undantag från de ordinarie skolförfattningarna som finns i 5, 7, 9 och 10 §§. Med att en skolenhet är öppen avses att skollokaler är öppna för eleverna.

Paragrafen ändras så att de möjligheter till undantag från de ordinarie skolförfattningarna som regleras i paragrafen inte bara gäller utbildning i gymnasieskolan, utan att det även kan göras vissa undantag från de ordinarie skolförfattningarna vid utbildning i grundskolans högstadium. Det är fråga om en möjlighet för huvudmännen, inte en skyldighet. Med högstadiet avses årskurs 7–9 (10 kap. 3 § första stycket skollagen [2010:800]).

Bestämmelsen ger under vissa förutsättningar en huvudman möjlighet att göra begränsade undantag från skollagen (2010:800) för att i skolenhetens högstadium t.ex. kombinera närundervisning, dvs. undervisning på plats i skolan, med fjärr- eller distansundervisning. Huvudregeln i skollagen är närundervisning. Det är också denna undervisningsform som lämpar sig bäst för elever i allmänhet.

En förutsättning för att en huvudman ska kunna använda sig av undantagsmöjligheten är att antalet elever som är samtidigt närvarande i skolenhetens lokaler behöver begränsas för att huvudmannen ska kunna följa Folkhälsomyndighetens föreskrifter, allmänna råd eller rekommendationer som avser sjukdomen covid-19. Exempelvis gäller för närvarande att alla verksamheter i Sverige ska säkerställa att de vidtar lämpliga åtgärder för att undvika spridning av covid-19 (2 § Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m. [HSLF-FS 2020:12 i lydelse enligt HSLF-FS 2020:80]). Som allmänna råd till dessa föreskrifter gäller att åtgärder för att förhindra smittspridning t.ex. kan vara att verksamheten möblerar om eller på annat sätt skapar utrymme för att undvika trängsel, samt bestämmer ett maximalt antal personer som får vistas samtidigt i lokalen (HSLF-FS 2020:12 i lydelse enligt HSLF-FS 2020:90). Det är alltså inte möjligt att tillämpa undantagsbestämmelserna av andra skäl än att förebygga och motverka smittspridning.

Av kriteriet ”behöver begränsas” följer att huvudmannen först måste ha konstaterat att åtgärder inom ramen för det ordinarie regelverket, som att t.ex. anpassa schemalaggningen, är otillräckliga innan undantag från de ordinarie skolförfattningarna får göras. Huvudmannen måste därför överväga andra möjligheter att begränsa antalet elever som samtidigt är närvarande i skolans lokaler genom att exempelvis tillfälligt nyttja andra lokaler som huvudmannen förfogar över och som är lediga eller förlänga skoldagen på så sätt att vissa elever får undervisning i skolans lokaler på förmiddagen och andra på eftermiddagen. Det är huvudmannens och rektorns ansvar att organisera verksamheten så att arbetsituationen blir rimlig för både lärare och elever.

När det gäller fjärr- eller distansundervisning bör huvudmannen överväga om det är lämpligt att bedriva sådan undervisning med hänsyn till elevernas ålder, mognad, olika förutsättningar och behov. När det gäller frågor om sådan lämplighet och skyldigheten för huvudmannen att använda tidsenliga lärverktyg och erbjuda skollunch, se kommentaren till 11 b §.

Den nya paragrafen, 11 c §, innebär tillsammans med 2, 11 a och 11 b §§ att 3–5, 7, 9, och 10 §§ kan tillämpas i följande fall:

- a) om en huvudman har hållit eller håller en skolenhet stängd under de förutsättningar som anges i 2 § första stycket 1–4,
- b) om en huvudman har hållit eller håller en skolenhet delvis stängd under de förutsättningar som anges i 2 § första stycket 1, 2 eller 4,
- c) under sådana förutsättningar som anges i 11 a §, 11 b § eller denna paragraf om en huvudman håller en skolenhet öppen.

Bestämmelserna i paragrafen är, i likhet med bestämmelserna i 11 a och 11 b §§, tillämpliga på öppna skolenheter oavsett om huvudmannen tidigare har hållit dem stängda helt eller delvis eller om huvudmannen har hållit dem öppna hela tiden.

Det finns inte någon möjlighet att tillämpa 3–5, 7, 9 och 10 §§ under några andra förutsättningar.